

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของโลกกำลังอยู่ในภาวะประสพภัยธรรมชาติ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และชาวโลกนิยมใช้เทคโนโลยีเพื่อความสะดวก สบาย สุขของพวกเขาก็เกิดผลกระทบมากมาย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ แผ่นดินไหว และ สึนามิ ซึ่งได้สร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินมหาศาล ดังที่เกิดสึนามิ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2554 ที่ประเทศญี่ปุ่นแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในเขตโทโฮกุ เกิดแผ่นดินไหว เมกะทรัสต์ ขนาด 9.0 แมกนิจูด นอกชายฝั่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเวลา 14.46 น. ตามเวลามาตรฐานญี่ปุ่น ณ จุดเหนือศูนย์สูตร การเกิดแผ่นดินไหว ได้รับรายงานว่าอยู่นอกชายฝั่งตะวันออกเฉียงของคาบสมุทร โอซึกะ โทโฮกุ โดยมีจุดเกิดแผ่นดินไหวอยู่ลึกลงไปใต้พื้นดิน 32 กิโลเมตร (อ้างใน แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในโทโฮกุ พ.ศ. 2554)

แผ่นดินไหวครั้งนี้ก่อให้เกิดคลื่นสึนามิมีความสูงถึง 10 เมตร พัดเข้าถล่มประเทศญี่ปุ่นไม่ก่นาที่หลังจากเกิดแผ่นดินไหว ในบางพื้นที่พบว่าคลื่นได้พัดเข้าไปในแผ่นดินลึกถึง 10 กิโลเมตร และมีคลื่นที่เล็กกว่าพัดไปยังอีกหลายประเทศเป็นเวลาหลายชั่วโมง หลังจากนั้นได้มีการประกาศเตือนภัยสึนามิและคำสั่งอพยพตามชายฝั่งด้านแปซิฟิกของญี่ปุ่นและอีกอย่างน้อย 20 ประเทศ รวมทั้งชายฝั่งแปซิฟิกทั้งหมดของประเทศอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ (อ้างใน แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในโทโฮกุ พ.ศ. 2554)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติของญี่ปุ่นระบุว่า ขณะนี้มีผู้เสียชีวิตที่ได้รับการยืนยันแล้ว 15,729 คน ผู้ได้รับบาดเจ็บ 5,719 คน และอีก 10,706 คน ยังคงหายสาบสูญ ใน 18 จังหวัด เช่นเดียว กับอาคารที่ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายกว่า 125,000 หลัง แผ่นดินไหวครั้งนี้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งความเสียหายอย่างหนักต่อถนน รางรถไฟ เช่นเดียว กับเหตุเพลิงไหม้ ในหลายพื้นที่ และเขื่อนพัง บ้านเรือนราว 4.4 ล้านหลังคาเรือนทางตะวันออกเฉียงเหนือของญี่ปุ่น

ไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้ และอีก 1.5 ล้านคนไม่มีน้ำใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าหลายเครื่องไม่สามารถใช้การได้ รวมทั้งเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์อย่างน้อยสามเตาได้รับความเสียหาย เนื่องจากแก๊สไฮโดรเจนที่เกิดขึ้นในอาคารหลุมเตาปฏิกรณ์ชั้นนอก และยังได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะไดอิจิเกิดระเบิดขึ้นเกือบ 24 ชั่วโมงภายหลังเหตุแผ่นดินไหวครั้งแรก อย่างไรก็ตาม แรงระเบิดในพื้นที่ได้รวมสารกัมมันตรังสีอยู่ด้วย ประชาชนซึ่งอยู่อาศัยในรัศมี 20 กิโลเมตรรอบโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะไดอิจิและรัศมี 10 กิโลเมตร รอบโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะไดนิ ถูกสั่งอพยพออกจากพื้นที่อย่างเร่งด่วน (อ้างใน แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในโทโฮกุ พ.ศ.2554)

จากแรงสั่นสะเทือนที่วัดได้ จึงนับได้ว่าเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น และเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวรุนแรงเป็นอันดับสี่ของโลกเท่าที่มีการบันทึกสมัยใหม่มาตั้งแต่ พ.ศ. 2443 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น นะโอะ โตะ คัง กล่าวว่า "ในช่วงเวลาหกสัปดาห์นับตั้งแต่สิ้นสุดสงคราม โลกครั้งที่สอง วิกฤตการณ์ครั้งนี้ นับว่าร้ายแรง และยากลำบากที่สุดสำหรับญี่ปุ่น" เหตุแผ่นดินไหวดังกล่าวได้เคลื่อนเกาะฮอนชูไปทางตะวันออก 2.4 เมตร และเคลื่อนแกนหมุนของโลกไปเกือบ 10 เซนติเมตร ประมาณการความเสียหายเบื้องต้นอยู่ระหว่าง 14,500 ถึง 34,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ธนาคารกลางญี่ปุ่นอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบอย่างน้อย 15 ล้านล้านเยน เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2554 เพื่อพยายามฟื้นฟูสภาพการตลาดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554 ธนาคารโลกประมาณการความเสียหายระหว่าง 122,000 ถึง 235,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศว่า มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิอาจมีมูลค่าสูงถึง 309,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งทำให้มันเป็นภัยธรรมชาติที่สร้างความเสียหายมากที่สุดเท่าที่มีการบันทึกของประเทศ (อ้างใน แผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในโทโฮกุ พ.ศ.2554)

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพจิต สังคม การเมือง และการพัฒนาประเทศของญี่ปุ่น โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศที่สูญเสียอย่างมากมาย แม้รัฐบาลจะเร่งอัดฉีดงบประมาณเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ แต่ประชาชนในประเทศญี่ปุ่นมีความเห็นเหมือนกันว่าหัวใจสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศได้ดีที่สุด คือการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการสร้างคนเป็นพลเมืองดีของชาติโดยมุ่งเน้นพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาควบคู่กับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้จึงมีนักศึกษาญี่ปุ่นส่วนหนึ่งเลือกเข้ามาเรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เพราะต้องการปรับค่าครองชีพพร้อมกับพัฒนา

ตนเองให้เหมาะสม โดยเลือกเรียนสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในด้านภาษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น

การศึกษาอนาคตมีความสำคัญ คือ การศึกษาแผนเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาอนาคตได้เป็นอย่างดีเพราะการศึกษาอนาคตจะช่วยกำหนดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นการป้องกัน เนื่องจากการสำรวจความเป็นไปได้ของอนาคตอย่างเป็นระบบ โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นระบบการเตือนล่วงหน้าที่ดี เพื่อจะให้มีการปฏิบัติต่อปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องก่อนที่จะลุกลามไปเป็นปัญหาที่ใหญ่โต นอกจากนั้นยังจะช่วยกำหนดโอกาสที่เป็นไปได้ของเหตุการณ์ ในอนาคตได้ด้วย ซึ่งโอกาสต่าง ๆ เหล่านั้นจะก่อให้เกิดการตัดสินใจจากผู้มีอำนาจเพื่อก่อให้เกิดการกระทำที่เปลี่ยนแปลง เมื่อเห็นว่าเหมาะสมและต้องการให้เกิดขึ้น แม้ว่าปัญหาและโอกาสที่จะเป็นไปได้ของเหตุการณ์อนาคตนั้นจะออกมาในรูปแบบของความน่าจะเป็นหรือความเป็นไปได้มากกว่าความถูกต้องแน่นอนก็ตาม อย่างน้อยก็เป็นหลักเกณฑ์ที่จะช่วยเตือนล่วงหน้าที่ดี (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2552)

ปัจจุบันประเทศไทยมีอุปสรรคปัญหาหลายด้านไม่ว่าจะเป็นปัญหาประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง เพราะมิใช่เพียงแต่ปัญหาด้านการเงิน เพียงงบประมาณรายจ่ายของรัฐในด้านความปลอดภัยทางสังคม และการดูแลรักษาพยาบาลทางการแพทย์เท่านั้น แต่เป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับการศึกษา แรงงาน การย้ายถิ่น ระดับการครองชีพ การลงทุนทรัพยากรมนุษย์ ความมั่นคงของครอบครัว สุขภาพและการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามการมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้ปัญหาบางประการลดลงได้ โดยเฉพาะปัญหาวัยรุ่น ปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง การฆ่าตัวตาย ปัญหาตงงาน ปัญหาอุบัติเหตุ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวชนอย่างมา ตั้งแต่ปัญหาเรื่องการจัดการชุมชนทางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ปัญหาเรื่องมลภาวะจากอุตสาหกรรมที่กระจายไปตามเมืองต่างๆ ซึ่งกระทบต่อผลิตผลของเกษตรกร และที่สำคัญคือระบบการผลิตของเกษตรกรได้ถูกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้หันไปพึ่งพิงเคมีภัณฑ์ต่างๆ อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และผลิตภัณฑ์ทางเคมีที่ใช้ในการช่วยเร่งผลผลิต ปรับขนาดรสชาติ และสีส้มของพืชผักผลไม้ต่างๆ ปัญหาเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏให้เห็นในชุมชนของโลกเมื่อมีการปรับตัวจากเกษตรกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรม ผลรวมของความเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของ

ผู้คนในประเทศอย่างใหญ่หลวง ญี่ปุ่นได้ทุ่มเทความพยายามอย่างหนักเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องเพื่อขจัดมลภาวะจากอุตสาหกรรมให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ในประเทศของตัวเอง รวมถึงแก้ปัญหาโดยการผ่อนถ่ายมลภาวะไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านในรูปของการร่วมทุน ลงทุนในประเทศต่างๆ (Kono Shigemi, 1988)

จากที่ประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาว่ามีการเตรียมตนเองเพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาดังกล่าวแบบใด เพราะการเตรียมตัวหรือการปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นักอนาคตศาสตร์เรียกว่าลักษณะมุ่งอนาคตเพราะผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นผู้ที่มีลักษณะคาดการณ์ไกล วางแผนเพื่อเป้าหมาย ที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางในการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสมกับตนเองและป้องกันความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อ ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศได้

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นที่มีนักศึกษาญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเข้าร่วมศึกษาอยู่ จึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาญี่ปุ่นที่กำลังประสบปัญหานานาประการดังที่กล่าวมาแล้ว เพื่อทราบถึงระดับลักษณะมุ่งอนาคตและแนวคิดในการเตรียมตนเองก่อนที่จะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาระดับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ นักศึกษาญี่ปุ่น จำนวน 20 คน ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่ โดยเนื้อหาที่ใช้การศึกษารั้งนี้ ได้แก่

1. การวางแผนการเรียนในอนาคต
2. การวางแผนเพื่อทำงานในอนาคต
3. การวางแผนครอบครัวในอนาคต
4. การวางแผนการเงินในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความคิดความหวังเพื่อมุ่งสู่อนาคตอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยมีการคาดการณ์ไกล และคิดได้ถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งการวางแผนปฏิบัติและปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อนำตนเองเข้าสู่เป้าหมายที่ได้คาดหวังหรือต้องการในอนาคต ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการเรียนในอนาคต ด้านการวางแผนเพื่อทำงานในอนาคต ด้านการวางแผนครอบครัวในอนาคต และด้านการวางแผนการเงินในอนาคต

นักศึกษาญี่ปุ่น หมายถึง นักศึกษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเกียวโต ที่ได้เข้ามาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีภาคภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ และมีนักศึกษาญี่ปุ่นเข้ามาเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงระดับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาญี่ปุ่น
2. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงวิธีการเตรียมตนเองเพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของนักศึกษาญี่ปุ่น
3. ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนอนาคตศึกษา สำหรับนักศึกษาไทยในสถาบันอุดมศึกษา